

Algemene beschouwing Nuj Lies Programmabegroting 2022

Onze algemene beschouwing 2022 geven we de titel mee:

**'Een wenkend perspectief voor het dichten van de
kloof tussen arm en rijk'**

Beschouwing algemeen:

Laten we onze beschouwing beginnen met een aantal positieve zaken, uiteraard zonder andere inspanningen tekort te doen. Nuj Lies zet zich specifiek in voor de speerpunten: jong én ervaren, Doot Mit, bestuurlijke vernieuwing en nieuw enthousiasme.

Jong én ervaren

Mooi om te zien dat meer partijen in Vaals de stap zetten om jongeren in positie te brengen. We doen een oproep om ruimte en empathie te bieden aan vernieuwende, creatieve inbreng. Nuj Lies heeft hierbij de spits af gebeten. Raadslid Alain Hamaekers was al vroeg bereid om als lijsttrekker mee te gaan doen bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart. De rest van de partij en ikzelf gaan hier met de nodige elan steun aan bieden.

'Doot Mit'

Complimenten op het aspect 'Doot Mit' voor Kirsten Pakbiers-Reneriken. Als raadslid maatschappelijk actief bij de Auw Wiever, de Zonnebloem en het project samen puzzelen.

Bestuurlijke vernieuwing

Een lichtpunt. Complimenten aan wethouder Jean Paul Kompier. Hij heeft in onze ogen tijdens het tweede overleg over de perspectiefnota en de gezamenlijke commissievergadering over de Programmabegroting 2022 impuls gegeven aan het voeren van dialoog en het vermijden van polariseren. Hij deed dat met humor en gevatheid. To the point maar ook ruimte biedend. Ook lof aan onze ambtenaren en de algemeen directeur voor het verbeteren van de opzet van de P&C documenten: voorjaarsnota, jaarverslag, perspectiefnota, programmabegroting en najaarsnota. En de aanhouder wint, ook fijn dat we recent weer beschikken over een raadsplanner. Een voorbeeld van bestuurlijke lenigheid, dat helaas tijdens de huidige raadsperiode te vaak heeft ontbroken en een stevige rem zet het genereren van nieuw enthousiasme.

Nieuw enthousiasme

Met de zogenaamde raadsparticipatie in het kader van o.a. de Bouwstenennotitie Omgevingsvisie vers in ons geheugen, zijn we over de ontwikkeling op dit speerpunt minder tevreden. Een gewenste ontwikkeling is in onze ogen om het minder te zoeken in vragen stellen en afleggen van verantwoording en meer in klankborden en het voeren van dialoog vanuit: gedeelde intenties, open spreken, open luisteren en vertrouwen. Wij creëren ons enthousiasme door het vinden van creatieve toevoegingen op voorstellen en uit de dialoog tijdens kringgesprekken met maatschappelijk betrokken inwoners.

Het werken aan de speerpunten Nieuw enthousiasme, Jong en ervaren, Doot Mit en bestuurlijke vernieuwing staan voor ons nog steeds centraal. Deze speerpunten zijn net als in 2018 onze inzet bij toekomstige coalitiebesprekingen waaraan we na afloop van de verkiezingen graag deelnemen. Met wie dit ook omarmt, werken wij graag samen.

Beschouwing op de programmabegroting 2022

Onze algemene beschouwingen van de laatste drie jaren gaven we de titels mee: 'We gaan voor minder pijnlijke keuzes en geen bezuinigingen die mensen in het Hart raken', 'Keren van de trend', 'Met enthousiasme werken aan de opgaven waar we voor staan'.

Adagia waar Nuj Lies nog steeds voor gaat. Nuj Lies ervaart het als positief dat het college nu ook nadrukkelijker gaat opereren vanuit de opgaven die er liggen en nadrukkelijk inzet op het keren van de trend. Een basis voor een periode van werken aan wenkende perspectieven is door de thans voorliggende begroting gelegd. De kaft van de begroting illustreert dit ook: "we zijn op weg." Compliment hiervoor.

Nuj Lies zou Nuj Lies niet zijn als we bij een aantal essenties ook niet een aantal condities plaatsen. Onze verbetervoorstellen op de programmabegroting hebben we gekoppeld aan condities en perspectieven, vertaald in drie amendementen.

Amendement 'Terugbrengen inkomensnorm Lokale armoede regelingen naar 110%'

Vanuit de Perspectiefnota is een pakket maatregelen en beleid naar voren gekomen dat, boven op het lopende beleid, een robuuste impuls voor de samenleving van Vaals moet genereren. Vanuit de grond van ons hart zeggen we 'Ja' tegen de ontwikkelopgaven waar Vaals voor staat. Opgaven die gaan over het wegwerken van een sociaal - maatschappelijke achterstand en dús over het verbeteren van de kwaliteit van leven van onze inwoners. Dit willen we doen door portefeuille - overstijgende doelen integraal te verwezenlijken, door o.a. het terugdringen van achterstanden en het verlagen van armoede.

We mochten op 9 september j.l. een kijkje nemen bij verschillende gemeenten in Parkstad, te weten Kerkrade, Heerlen en Landgraaf. Gemeenten met een vergelijkbare sociaal-economische structuur zoals we dit zien in Vaals en die op een enthousiaste en succesvolle manier werken aan oplossingen. Uit cijfers uit 2019 blijkt dat het percentage kinderen die opgroeien in een arm huishouden binnen de gemeente Vaals vergelijkbaar is met deze stedelijk ontwikkelde gemeenten.

Deze stedelijke gemeenten hanteren een inkomensnorm van 110% van de landelijke norm om in aanmerking te komen voor 'lokale armoederegelingen'. De gemeente Heerlen hanteert zelfs een norm van 120%. De Lijn 50-gemeenten Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten hanteren eveneens een norm van 110 %. De gemeente Valkenburg heeft op 24 november 2020 besloten om de norm te verhogen naar 120%, om zo gezinnen met een smalle beurs, die het extra moeilijk hebben in deze coronatijd, financieel meer steun te bieden.

Er is een duidelijke link zichtbaar tussen de toename aan problematieken in de jeugdzorg en de COVID-19-maatregelen. Deze uitdagingen komen bovenop een toch al forse werkdruk en bedreigen de Vaalser aanpak. Door het terugbrengen van de inkomensnorm van 100% naar 110% komen de meest kwetsbare mensen in Vaals, en met name ook de vele kinderen die opgroeien in armoede, weer eerder in aanmerking voor een aantal specifieke participatie regelingen.

Wij vinden het verhogen van de inkomensnorm essentieel en basaal. Op deze manier wordt er, naast alle goede inspanningen die al gepleegd worden, meer recht gedaan aan het transitie pad 'Armoede bestrijden' dat wellicht het meest centraal staat in ons denken en handelen. Gezien de geschetste sociaal-maatschappelijke problematiek nog geen €22.000,- beschikbaar kunnen stellen voor het terugbrengen van de inkomensnorm naar 110%, maar wel €150.000,- in 2022 en structureel €100.000,- begroten voor het ophogen van bepaalde salarissen in een functiewaarderingstraject vinden wij sociaal niet wenselijk.

Het College stelt dat 'Onze Koers' als einddoel een versterking van de structuur van onze gemeenschap heeft: het realiseren van een inclusieve samenleving, waarin toegang, vangnetten, ontwikkelingsruimte en stimulering de basis vormen van het huidige en toekomstige beleid.

'Onze Koers' mag geen luchtkasteel worden en derhalve leggen we de besluiten voor om:

1. De inkomensnorm om in aanmerking te komen voor 'lokale armoederegelingen' terug te brengen van 100% naar 110% van de landelijke norm.
2. Ter dekking van het hiervoor in de Perspectiefnota 2022 opgenomen structurele bedrag van €22.000,-, dit bedrag in mindering te brengen op de ophoging van bepaalde salarissen in het kader van het functiewaarderingstraject, thans begroot op €100.000,- structureel en €150.000,- in 2022.

Amendement 'Perspectief op een Gezonde Basisschool van de Toekomst'

De raad heeft tijdens de vorige begrotingsvergadering unaniem een motie 'Verkenning aanhaken bij de Gezonde Basisschool van de Toekomst' aangenomen. Een motie waar bij de overwegingen inhoudelijk wordt gemotiveerd waarom het voor Vaals belangrijk is om aan te haken bij de Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT).

Het aanhaken bij de Gezonde Basisschool van de Toekomst kan sterk gerelateerd worden aan de Transitievisie 'Vaals Verbind(t)! en kan met name gekoppeld worden aan de transitiepaden 3, 'Levenslang leren en ontwikkelen', 5, 'Armoede bestrijden' en 10 'Gezond leven stimuleren'. Hierbij, zoals de transitie visie aangeeft, nadrukkelijk gebruik makend van aanwezige kennis en expertise bij kennisinstututen en maatschappelijke partners binnen de regio Zuid-Limburg.

De Gezonde Basisschool van de Toekomst kan een belangrijke pijler zijn voor de gewenste sociale ontwikkeling van onze samenleving en onze beoogde integrale benadering. Hetgeen we naast de fysieke ontwikkeling aanmerken als belangrijkste opgave voor de komende 10 jaar. Door de gemeenten in Parkstad is dit al enige jaren geleden onderkend, en waardoor een ambitie voor het werken aan dit perspectief onderdeel uitmaakt van de Regiodeal met het Rijk en de Provincie.

In de Perspectiefnota 2022 is bij 'aanvullingen door de Raad' de Gezonde Basisschool van de Toekomst opgenomen. Daarentegen is in de Programmabegroting 2022, in tegenstelling tot een groot aantal door het College aangereikte ambities, dit perspectief niet opgenomen.

Derhalve leggen we het besluit voor om aan deel 2 - Beleidsbegroting onder Programmabegroting 2022 de ambitie 'Perspectief op een Gezonde Basisschool van de Toekomst' toe te voegen en deze als volgt te omschrijven: Chronische aandoeningen zoals diabetes en cardiovasculaire beginnen op steeds jongere leeftijd. Uit recent uitgevoerd vierjarig onderzoek van de Universiteit Maastricht, in het kader van het project 'De Gezonde Basisschool van de Toekomst' (GBT), blijkt dat kinderen gezonder worden als ze op school gezond lunchen, gevarieerd bewegen en in de klas leren over gezond gedrag. Uit het onderzoek blijkt verder dat op reguliere scholen de buikomvang van kinderen toeneemt en dat op de GBT-scholen kinderen in de gezonde gewichtsklasse blijven. Kinderen op de GBT-scholen hebben niet alleen een gezonder gewicht, maar ook de sfeer in de klas verbetert en er wordt minder gepest.

De doelstelling van het project is dat in 2023 zo'n 30 basisscholen zijn aangesloten. De gemeente Vaals zal, gezien haar SES en gezondheidssituatie, de mogelijkheid om bij de Gezonde Basisschool van de Toekomst aan te haken zeker niet voorbij laten gaan. Dit aanhaken is ook sterk gerelateerd aan de transitievisie 'Vaals Verbind(t)!' en kan met name gekoppeld worden aan de transitiepaden 3, 'Levenslang leren en ontwikkelen', 5, 'Armoede bestrijden' en 10 'Gezond leven stimuleren'.

Amendement 'Werken aan een perspectief voor een ontwikkelingsfonds buitengebied'

In de begroting 2022 is voor het eerst een ontwikkelingsfonds opgenomen. Het fonds dat primair aangewend gaat worden voor projecten in de bebouwde omgeving. De motivatie voor het vormen van het fonds is ingegeven doordat naast een sterk inhoudelijk verhaal, de beschikbaarstelling van eigen middelen ook andere partijen aan de kar van de gemeente bindt en er zo geldstromen van derden worden gegenereerd.

De toeristenbelasting wordt in drie jaar tijd opgehoogd van €1.00,- naar €1.75 voor campings en groepsaccommodaties en van €1.48,- naar €2.50,- voor overige overnachtingen. De belangrijkste economische sector in Vaals, het toerisme, wordt elk jaar weer verrast door een voorgestelde ophoging in de begroting, die direct ingaat.

De verblijfstoeristen komen met name voor de beleving van het vijfsterren landschap. Dit landschap staat met haar natuur, stilte, rust en klein vertakte wegenstructuur al jaren onder druk door toenemende verkeersdruk, vliegtuiglawaai, schaalvergroting van de landbouw en aantasting van landschapselementen.

De ophoging van de toeristenbelasting wordt in de regel gebruikt voor het dekkend maken van de begroting, zonder dat dit zichtbaar ten goede komt aan het toeristisch product. De gemeente Eijsden-Margraten heeft in haar begroting 2022 een landschapsfonds opgenomen dat gevoed wordt uit de ophoging van de toeristenbelasting.

Ondersteuningsprogramma's voor het buitengebied zoals Leader en POP (Plattelands Ontwikkelingsprogramma) kunnen benut worden om wenselijke ontwikkelingen in het buitengebied, met hulp van cofinanciering, mogelijk te maken. Er ligt een Regionale Visie Vrijtijdseconomie en er gaat een programma 'Verantwoord op weg' in uitvoering. Hieraan verbonden heeft Visit Zuid-Limburg, ondersteund door Recron/Hiswa en Horeca Nederland, een gedegen voorstel voor fysieke maatregelen gedaan. De sector zelf heeft een omslag gemaakt: een uitgelezen kans om hiermee verder te gaan.

In Lijn 50-verband is bepaald dat het landschap centraal staat en een prioritair samenwerkingsthema is. In de voorliggende begroting is opgenomen dat in het overdrachtdossier richting gemeenteraad 2022-2026 een aanbeveling zal worden gedaan om met het dossier 'Perspectief op toerisme' aan de slag te gaan. Daarnaast is in de voorliggende begroting opgenomen dat op basis van de regionale visie vrijetijdseconomie een gemeentelijk lokaal beleid 'Toerisme en economie' vormgegeven zal worden.

Op basis van de aangehaalde overwegingen, leggen we het besluit voor om:

- De aanstaande verhoging van de toeristenbelasting met €0.30 per overnachting vanaf 2022 terug te draaien.
- De toeristenbelasting voor 2022 te verhogen met €0.10, voor 2023 met €0.20 en vanaf 2024 met €0.30 en deze meeropbrengsten uitsluitend beschikbaar te stellen voor een Ontwikkelingsfonds buitengebied, dat een plek krijgt in het nog op te stellen gemeentelijk beleid 'Toerisme en economie'. Hiermee wordt de voorgestelde ophoging van in totaal €0.30 over drie jaar uitgesmeerd.
- In overleg te treden met de toeristische sector over wenselijke invulling van het Ontwikkelingsfonds buitengebied.
- Verwachte minderopbrengsten toeristenbelasting voor 2022 en 2023 van €186.000 per jaar te dekken uit de algemene reserve om de begroting sluitend te krijgen.

We bevelen het College en de Gemeenteraad van Vaals onze drie amendementen van harte aan en vertrouwen op steun hiervoor.

Bedankt voor uw aandacht.

